

HØJESTRETS DOM

afsagt torsdag den 15. januar 2026

Sag BS-41459/2025-HJR

M

(advokat Pernille Mary Marie Lauritsen, beskikket)

mod

F

(advokat Preben Kønig)

I tidligere instanser er afsagt dom af Familieretten på Frederiksberg den 13. maj 2025 (BS-17171/2025-FRB) og kendelse af Østre Landsret den 19. juni 2025 (BS-29747/2025-OLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Jens Peter Christensen, Michael Rekling, Oliver Talevski, Kristian Korfits Nielsen og Julie Arnth Jørgensen.

Påstande

Kærende, M, har nedlagt påstand om afvisning af sagen for landsretten.

Indkærede, F, har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

F og M er biologiske forældre til B. Ved adoptionsbevilling af 18. oktober 2011 blev B med Fs samtykke stedbarnsadopteret af Ms daværende ægtefælle. Ægteskabet blev opløst i 2012, og M har siden den 29. oktober 2022 haft eneforældremyndigheden over B.

F havde aftalt samvær med B i en periode på ca. 10 år frem til august 2021.

I december 2022 bestemte familieretten, at der ikke skulle fastsættes samvær mellem B og F. Landsretten stadfæstede dommen. Ved Højesterets dom af 3. oktober 2023 blev familierettens og landsrettens domme ophævet, og sagen blev hjemvist til ny behandling i familieretten med henblik på vurdering af, om betingelserne for at fastsætte begrænset samvær eller anden kontakt var opfyldt, jf. forældreansvarslovens § 20 a.

Den 21. maj 2024 indgik F og M forlig om samvær mellem B og F. Der blev herefter gennemført et enkelt samvær.

I november 2024 indgav F en ny anmodning til Familieretshuset om fastsættelse af samvær med B. I marts 2025 indbragte Familieretshuset sagen for familieretten.

Den 13. maj 2025 afsagde familieretten dom, hvorved M blev frifundet for Fs påstande om samvær eller anden kontakt. Af dommen fremgår bl.a.:

”På baggrund af det, som er fremkommet under samtalen med B i Familieretshuset, og henset til Bs alder og sagens oplysninger i øvrigt, herunder baggrunden for og afviklingen af samvær som aftalt ved forlig af 21. maj 2024 samt Bs reaktioner herpå både før, under og efter, sammenholdt med det personlige indtryk, retten har fået af parterne under sagen, finder retten efter en samlet vurdering, at det af hensyn til Bs trivsel vil være bedst for hende, at F ikke på nuværende tidspunkt har samvær eller anden kontakt med hende, jf. forældreansvarslovens § 4 og § 20 a.”

F ankede dommen til landsretten, hvor han gentog sine påstande og fremsatte ny påstand om hjemvisning. M påstod ankesagen afvist med henvisning til, at der ikke forelå tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, jf. retsplejelovens § 453, stk. 1, 2. pkt.

Ved kendelse af 19. juni 2025 bestemte landsretten, at ankesagen ikke skulle afvises. Af begrundelsen fremgår:

”Familieretten har ved dommen afgjort såvel spørgsmål om samvær som anden kontakt i medfør af forældreansvarslovens § 20 a, og bestemmelsen i retsplejelovens § 453, stk. 1, 2. pkt., finder derfor ikke anvendelse. Dommen kan derfor, jf. herved tillige Vestre Landsrets kendelse af 4. februar 2025 gengivet i UfR 2025.1453, ankes uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.”

Retsgrundlag

Retsplejelovens § 453, stk. 1, er sålydende:

”§ 453. En dom afsagt af familieretten i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten, kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Det samme hælder en dom, hvor familieretten alene har afgjort spørgsmål om samvær.
...”

Forældreansvarslovens §§ 19-20, 20 a, stk. 1, og 22, stk. 1 og 2, lyder:

”§ 19. Barnets forbindelse med begge forældre søges bevaret ved, at barnet har ret til samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos.

Stk. 2. Forældrene har et fælles ansvar for, at barnet har samvær med den forælder, som det ikke har bopæl hos, og for transporten af barnet i forbindelse med samvær.

Stk. 3. Den forælder, som barnet ikke har bopæl hos, kan anmode om samvær.

Stk. 4. Er der ikke eller kun i yderst begrænset omfang samvær, kan den forælder, som barnet har bopæl hos, anmode Familieretshuset om at indkalde den anden forælder til et møde om samværet.

§ 20. Er en forælder eller begge forældre døde, eller er en forælder ukendt, kan der efter anmodning fastsættes samvær med barnets nærmeste pårørende, som det er knyttet til.

Stk. 2. Er der ikke eller kun i yderst begrænset omfang samvær med den forælder, barnet ikke har bopæl hos, kan der efter anmodning fastsættes samvær med barnets nærmeste pårørende, som det er knyttet til.

§ 20 a. Er barnet adopteret, kan der efter anmodning fra barnets oprindelige slægtninge fastsættes samvær eller anden form for kontakt med disse, navnlig hvis barnet forud for adoptionen havde samvær eller anden form for kontakt med den, som anmoder om fastsættelse af samvær m.v.

...

§ 22. I særlige tilfælde kan der træffes bestemmelse om anden kontakt med barnet i form af telefonsamtaler, brevveksling, elektronisk post, fotografier el. lign.

Stk. 2. Anmodning om anden kontakt kan indgives af

- 1) en forælder, som barnet ikke har bopæl hos, eller
- 2) barnets nærmeste pårørende, hvis betingelserne i § 20 for at få fastsat samvær er opfyldt.

...”

Retsplejelovens § 453, stk. 1, 2. pkt., blev indsat ved lov nr. 661 af 11. juni 2024 om ændring af retsplejeloven, straffeloven, lov om fuldbyrdelse af straf m.v., færdselsloven og forskellige andre love (Gennemførelse af flerårsaftale for domstolene for 2024-27 m.v.). Af lovforslaget fremgår bl.a. (Folketingstidende 2023-24, tillæg A, lovforslag nr. L 115, s. 16 f. og 80 f.):

”1. Indledning

...

Aftalepartierne er med baggrund i arbejdet i Rørdam-udvalget og Retsplejerådet enige om en række målrettede tiltag, der har til formål at smidiggøre centrale dele af retsplejen. Lovforslaget gennemfører de aftalte initiativer, som kræver lovændring, jf. pkt. 2.1-2.12 nedenfor. Der er tale om initiativer, der vurderes at frigøre ressourcer i domstolene, og som medgår til finansiering af aftalen.

...

2.2. Appelbegrænsninger

2.2.1. Gældende ret

2.2.1.2. Byrettens domme i civile sager kan som udgangspunkt ankes til landsretten af parterne, jf. retsplejelovens § 368, stk. 1, 1. pkt.

...

I familieretlige sager betegnes byretten familieretten. En dom eller kendelse afsagt af familieretten i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten, kan kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 453. I sager, hvor Familieretshuset har indbragt sagen for familieretten uden at træffe afgørelse, gælder de almindelige regler om appel.

2.2.2. Justitsministeriets overvejelser og den foreslåede ordning

...

Aftalepartierne er endvidere enige om, at afgørelser i familieretten, der udelukkende vedrører samvær, kun skal kunne ankes til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Lovforslaget er udformet i overensstemmelse med de aftalte ændringer med hensyn til appelbegrænsninger.

...

Til nr. 51 (§ 453)

Retsplejelovens § 453, stk. 1, fastsætter, at en dom afsagt af familieretten i en sag, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset er indbragt for familieretten, kun kan ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Det foreslås at indsætte et nyt § 453, stk. 1, 2. pkt., hvorefter det samme gælder en dom, hvor familieretten alene har afgjort spørgsmål om samvær.

Forslaget indebærer, at en dom afsagt af familieretten, som kun afgør spørgsmål om samvær, kun vil kunne ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Dette gælder i forvejen i de tilfælde, hvor en afgørelse truffet af Familieretshuset, der alene angår samvær, er indbragt for familieretten. Fremover vil det imidlertid også gælde familierettens domme, der alene angår samvær, i tilfælde, hvor sagen er indbragt for familieretten efter lov om Familieretshuset § 27, stk. 1, nr. 3, fordi afgørelsen vil være indgribende for barnet, eller § 32, fordi sagen er kompleks.”

Af rapport af 26. juni 2023 fra Udvalget for forberedelse af ny flerårsaftale for domstolene (Rørdam-udvalget) fremgår om behandling af samværsager i 1. instans bl.a.:

”Udvalgets overvejelser

...

2. Udvalget har overvejet et forslag om, at afgørelser i familieretten, der udelukkende vedrører samvær, kun skal kunne ankes til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

...

Forslaget angår de samværsager, som Familieretshuset sender til familieretten uden at træffe afgørelse i sagen, sådan at den første afgørelse om samvær træffes af familieretten. Hvis Familieretshuset har truffet afgørelse om samvær, og sagen indbringes for familieretten, gælder allerede et krav om tilladelse fra Procesbevillingsnævnet for at kunne anke familierettens afgørelse til landsretten.

Udvalget bemærker, at forslaget fraviger toinstansprincippet, idet familieretten i disse sager i givet fald vil træffe den første og eneste afgørelse om samvær, medmindre Procesbevillingsnævnet tillader anke til landsretten.

Udvalget konstaterer dog samtidig, at sagerne er mindre egnede til domstolsbehandling på grund af behovet for løbende justeringer. Sagerne er også præget af, at der i nogle sager nedlægges meget detaljerede påstande, hvilket kan gøre dem endnu mindre egnede til behandling i landsretten. En hurtig endelig afgørelse af sagen er også vigtig, fordi jo længere tid der er usikkerhed om samværet, fordi der ikke foreligger en endelig afgørelse, jo mere belaster det barnet.

På denne baggrund kan udvalget efter en samlet vurdering anbefale, at afgørelser i familieretten, der udelukkende vedrører samvær, kun skal kunne ankes til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse...”

Anbringender

M har anført navnlig, at familierettens dom ikke kan ankes til landsretten uden Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. retsplejelovens § 453, stk. 1, 2. pkt. En sådan tilladelse foreligger ikke.

”Anden kontakt” som f.eks. telefon- og FaceTime-opkald er en anden form for samvær og må derfor anses som et underbegreb til det traditionelle ”samvær”. Familierettens domme, der afgør spørgsmål om anden kontakt, er dermed omfattet af appelbegrænsningens anvendelsesområde som det mindre i det mere.

Bestemmelsens forarbejder indeholder ikke støtte for, at der skal være en direkte appeladgang af domme om samvær, blot fordi påstanden (også) har indeholdt en påstand om anden kontakt. Tværtimod taler hensynene bag appelbegrænsningen for, at den også omfatter anden kontakt, idet sager om anden kontakt er mindre egnede til domstolsbehandling på grund af behovet for løbende justeringer af kontakten, og da en hurtig endelig afgørelse af sagen er vigtig af hensyn til barnet.

En uheldig konsekvens af at tillade direkte anke af samværssager til landsretten, blot fordi der har været tilknyttet en subsidær påstand om anden kontakt, vil være, at der i fremtidige sager tilknyttes en sådan påstand af taktiske årsager, da den vil være omkostningsfri for parterne at medtage.

F har anført navnlig, at retsplejelovens § 453, stk. 1, 2. pkt., eksplicit præciserer, at Procesbevillingsnævnets tilladelse til anke af en af familieretten afsagt dom kun omfatter domme, hvor familieretten alene har afgjort spørgsmål om samvær. Dette har endvidere støtte i forarbejderne til lovændringen i 2024, jf. UfR 2025.1453 V.

”Anden kontakt” er ikke omfattet af begrebet samvær, og der er herefter ikke hjemmel til at betinge en anke af en af familieretten afsagt dom af tilladelse fra

Procesbevillingsnævnet, hvis dommen også angår anden kontakt end fysisk samvær.

Ms procestekniske spekulationer ændrer ikke ved meningen med – og forståelsen af – § 453, stk. 1, 2. pkt., og dermed adgangen til at anke uden Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemsstilling

F og M er biologiske forældre til B. Ved adoptionsbevilling af 18. oktober 2011 blev B med Fs samtykke stedbarnsadopteret af Ms daværende ægtefælle. Ægteskabet blev opløst i 2012, og M har siden oktober 2022 haft eneforældremyndigheden over B.

Ved familierettens dom af 13. maj 2025 blev det bestemt, at det af hensyn til Bs trivsel ville være bedst for hende, at F ikke på nuværende tidspunkt har samvær eller anden form for kontakt med hende, jf. forældreansvarslovens § 4 og § 20 a.

F ankede dommen til landsretten. M påstod ankesagen afvist med henvisning til, at der ikke forelå tilladelse til anke fra Procesbevillingsnævnet. Ved kendelse af 19. juni 2025 bestemte landsretten, at ankesagen ikke skulle afvises, da anketilladelse ikke var påkrævet, fordi familieretten både havde afgjort spørgsmål om samvær og om anden kontakt.

For Højesteret angår sagen, om landsretten skulle have afvist anken.

Ankebegrænsning

Efter retsplejelovens § 453, stk. 1, 2. pkt., kan en dom, hvor familieretten alene har afgjort spørgsmål om samvær, kun ankes med Procesbevillingsnævnets tilladelse.

Som det fremgår af bestemmelsens ordlyd, er det familierettens domme, der alene har afgjort spørgsmål om "samvær", der kræver anketilladelse. Spørgsmålet er, om familieretten må anses for alene at have afgjort spørgsmål om samvær i bestemmelsens forstand, hvis familieretten også har taget stilling til spørgsmål om anden kontakt end samvær efter forældreansvarsloven eller alene har taget stilling til spørgsmål om anden kontakt.

Ordlyden af bestemmelsen udelukker efter Højesterets opfattelse ikke, at "samvær" forstås både som samvær omfattet af forældreansvarslovens § 19 og § 20 a og som anden kontakt omfattet af lovens § 22 og § 20 a. Forarbejderne udelukker heller ikke, at ankebegrænsningen i § 453, stk. 1, 2. pkt., omfatter en

dom, hvor familieretten alene har afgjort spørgsmål om anden kontakt sammen med spørgsmål om samvær eller alene har afgjort spørgsmål om anden kontakt.

Formålet med ankebegrænsningen er bl.a. at frigøre ressourcer ved domstolene for at nedbringe sagsbehandlingstiderne. Begrundelsen for ankebegrænsningen er ifølge forarbejderne, at afgørelser om samvær er mindre egnede til domstolsbehandling. Det skyldes behovet for løbende tilpasninger, at der i nogle sager nedlægges meget detaljerede påstande, og at en hurtig endelig afgørelse er vigtig. Højesteret finder, at denne begrundelse også gælder afgørelser om anden kontakt. Både formålet med og begrundelsen for ankebegrænsningen taler således for, at begrænsningen også omfatter anke af familierettens domme om anden kontakt.

Anden kontakt efter forældreansvarslovens § 22 og § 20 a er et alternativ eller supplement til samvær efter lovens § 19 og § 20 a. Højesteret finder, at dette også taler for, at ankebegrænsningen tillige omfatter familierettens domme om anden kontakt. Herved kan det også forhindres, at ankebegrænsningen omgås ved, at der nedlægges en subsidær påstand om anden kontakt.

Efter det anførte finder Højesteret, at retsplejelovens § 453, stk. 1, 2. pkt., må forstås således, at det kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet at anke en dom, hvor familieretten alene har afgjort spørgsmål om samvær efter forældreansvarslovens § 19 eller § 20 a og anden kontakt efter § 22 eller § 20 a, eller alene har afgjort spørgsmål om anden kontakt efter § 22 eller § 20 a. Det bemærkes i den forbindelse, at Procesbevillingsnævnet kan give anketilladelse efter retsplejelovens § 453, stk. 2, ikke alene, hvis sagen er af principiel karakter, men også hvis der foreligger særlige grunde.

Den konkrete sag

Familieretten har afgjort, at der på nuværende tidspunkt ikke skal fastsættes samvær eller anden form for kontakt mellem B og F, jf. forældreansvarslovens § 20 a. Familierettens dom er dermed omfattet af ankebegrænsningen i retsplejelovens § 453, stk. 1, 2. pkt.

Da der ikke foreligger tilladelse fra Procesbevillingsnævnet, ophæver Højesteret herefter landsrettens kendelse og afviser ankesagen for landsretten.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens kendelse ophæves, og ankesagen for landsretten afvises.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger for Højesteret til den anden part eller til statskassen.